

Reforma penzionih fondova se mora provesti

Visoki predstavnik, Wolfgang Petritsch, bi zelio pojasniti svoj stav u vezi nedavnih izvjestaja da penzioneri prijete organiziranjem masovnih protesta sirom BiH, a posebno u RS.

Protesti u Republici Srpskoj su poceli mnogo prije nego sto je Visoki predstavnik izdao niz Odluka o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u BiH. Prema tome, pitanja koja su pokrenuli penzioneri nisu direktno povezana sa odobravanjem ovih odluka od strane penzionera, nego predstavljaju pokazatelj ekonomskih problema koji postoje u oba entiteta. Ukoliko postoji namjera da se ovi problemi konacno prevazidju, potrebno je uspostaviti pozitivan zakonski okvir koji ce ukljucivati fiskalnu odgovornost.

Visoki predstavnik jos jednom istice da su organi vlasti oba entiteta odgovorni za redovno i pravicno isplacivanje penzija, kao i isplatu svih zaostalih dugova. Medjutim, potrebno je ipak napraviti razliku izmedju isplate dugova i redovite mjesečne isplate penzija. Odluka Visokog predstavnika se ne odnosi na dugove.

Ukoliko se planira isplata duga, u tom slucaju organi vlasti moraju iznaci nove izvore sredstava kako bi ispunili svoje obaveze prema penzionerima. To je obaveza entitetskih organa vlasti, s obzirom da su penzioneri tokom svog cijelog radnog vijeka placali doprinose penzionom fondu. Ovi alternativni izvori sredstava bi se mogli obezbijediti i putem odvajanja razumnog procenta od dobiti stecene putem procesa privatizacije.

Iznos za isplatu redovnih penzija mora zavisiti od naplacenih doprinosa. Ovi doprinosi direktno zavise od ekonomskog rasta BiH, kao i odlucnosti organa vlasti da provedu ciljane

ekonomske reforme. Lazna obećanja koje daje vlada neće osigurati dodatni priliv efektivnih sredstava u penzione fondove, a bez tog priliva i ne može doći do povećanja penzija.

Ukoliko organi vlasti istinski žele poboljšati situaciju u kojoj se nalaze svi penzioneri onda moraju zaustaviti razvoj sive ekonomije, rad na crno, utaju poreza, a posebno utaju penzijskih doprinosa u preduzećima, te ukinuti proizvoljne beneficije za proizvoljno izabrane socijalne kategorije stanovništva. Ukoliko organi vlasti žele osigurati pravovremenu isplatu penzija, onda moraju odmah provesti reforme.

OHR i mnoge druge međunarodne organizacije su izjavile da transparentan penzioni sistem predstavlja jedan od preduslova koji je potrebno ispuniti da bi međunarodne organizacije plaćale doprinose za svoje lokalne zaposlenike. Svjetska banka i OHR trenutno preispituju kategorije stanovništva koje su oslobođene plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje, kao što su vojnici i policajci, kako bi pronašli način za uključivanje tih kategorija u redovni sistem socijalne zaštite. Provođenje finansijske revizije penzionih fondova u Sarajevu i Mostaru, koja će se izvršiti prije njihovog ujedinjenja, će razotkriti sve postojeće probleme. Potom će sve nedosljednosti u sistemu biti ispravljene u cilju osiguranja transparentnog upravljanja penzionim fondovima u BiH.

Niko ne želi osporiti činjenicu da je provođenje reformi, posebno u privrednom sektoru, bolan proces čak i u zemljama koje su bogatije od Bosne i Hercegovine. Međutim, taj zadatak se mora provesti, a pri tom je uloga organa vlasti da u ovom procesu smanje negativan uticaj reformi i to putem pronalazjenja alternativnih izvora financiranja i novih načina za uravnoteženje kratkoročnih efekata.